

Frø til økologer - sådan søger du

Økologer skal som udgangspunkt anvende økologiske frø. Med den seneste økologiforordning er der foretaget visse ændringer. Denne artikel fortæller, hvordan du skal søge

✍ Tove Mariegaard Pedersen, ICOEL og Richard de Visser, HortiAdvice, rdv@hortiadvise.dk

📷 Richard de Visser

Landbrugsstyrelsen har opdelt sortsgrupper i tre kategorier: Kategori 1, 2 og 3. For sortsgrupper, hvor det vurderes, at der er et stort og alsidigt udvalg af egnede økologiske sorter, som er dækkende for produktionen, er det meget usandsynligt, at der kan opnås dispensation til brug af ikke-økologisk udsæd. Denne gruppe betegnes Kategori 1. I Danmark er det pt. kun spisekartofler, der er placeret i den gruppe.

Sortsgrupper, hvor der findes egnede sorter, men hvor udbuddet ikke dækker tilstrækkeligt, ligger i Kategori 2. Her er det muligt at søge dispensation til ikke-økologisk frø eller plantemateriale. I Kategori 3 ligger der en generel tilladelse, men hvor der skal sendes en bekræftelse til Landbrugsstyrelsen med oplysninger om den anvendte sort og mængde.

For at fremme brugen af økologisk planteformeringsmateriale arbejder Landbrugsstyrelsen på, at flere og flere arter flyttes til Kategori 1. Det sker i takt med, at der kommer flere egnede sorter. Inddeling af sortsgrupperne efter kategori sker med støtte fra specialistgrupper som beskrevet nederst i denne artikel.

Hvis der ikke er økologiske frø eller planter til rådighed, eller der er tale om helt særlige behov, skal der søges om tilladelse til at bruge ikke-økologisk frø og plantemateriale. Det fremgår af et krav i en EU-forordning. OrganicXseeds er en database, der lever op til forordningen.

Ansøgning i OrganicXseeds

I den økologiske database OrganicXseeds udbydes sorter af økologiske frø og vegetativt plantemateriale. Database opdelte de udbudte sorter i arter, sortsgrupper og anvendelsesformål, for eksempel gulerod, Napoli, forår. Hvis man ønsker at anvende ikke-økologiske frø, skal der laves en elektronisk ansøgning, som findes på siden, når man er logget ind i OrganicXseeds. For at få lov til at bruge ikke-økologiske frø eller plantemateriale skal der leves op til følgende:

- Den ønskede sort findes ikke i OrganicXseeds.
- Egenskaber i den ønskede sort er nødvendige for din produktion og er væsentligt forskellige fra de udbudte sorter i OrganicXseeds.
- Man skal gøre rede for, hvilke specifikke problemer eller behov på ens bedrift sortsegenskaberne kan afhjælpe. Et eksempel kan være resistens mod kålbrok, som er et problem på bedriften. Argumentation med generelle egenskaber af sorten uden at forholde sig til ens egen bedrift kan ikke anvendes.

Gode argumenter

Et eksempel i gulerod kan være, at der er behov for en sort, der kan tåle at være halmdækket til sidst på sæsonen, og at sorten har høj resistens mod Alternaria, som er et stort problem på bedriften. Det kan også være, at der slet ikke er udbudt egnede sorter, eller slet ikke nogen af en bestemt art. Der er ikke mange af den slags, men her kræves kun en bekræftelse, hvorefter man straks kan bestille og anvende de ikke-økologiske frø eller stiklinger.

Det er aldrig tilladt at anvende ikke-økologiske småplanter, såsom barrodsplanter af porre eller speedlingplanter.

Frø må gerne være primet eller pellete-ret, men frøet skal altid være ubejdsset.

I ansøgningen angives det ønskede sortsnavn, antal enheder - for eksempel antal frø - areal, samt hvornår frøene skal anvendes. Hvis der søges dispensation, fordi de udbudte sorter ikke kan anvendes på bedriften, tilføjes en redegørelse for det.

Dispensation

Man kan kun opnå dispensation til at bruge ikke-økologisk planteformeringsmateriale til afgrødens aktuelle vækstsæson, og dispensationen er kun gældende til den angivne dato i dispensationen. For en efterfølgende periode skal der søges igen.

Fra 2036 vil det ikke længere være muligt at opnå dispensation til ikke-økologiske frø, planter eller stiklinger.

I væksthush, hvor samme afgrøde skal sås flere gange, er det dog muligt at oplyse forventet udsæds- eller udplantningsmængde pr. uge samt den forventede produktionsperiode. Herved kan der opnås tilladelse i hele perioden, der søges til.

Ikke-økologisk frø fra sidste år skal der søges dispensation til igen, selvom man har opnået en godkendelse året før. Landbrugsstyrelsens afgørelse sendes pr. mail, men kan også findes i OrganicXseeds.

Tilladelse

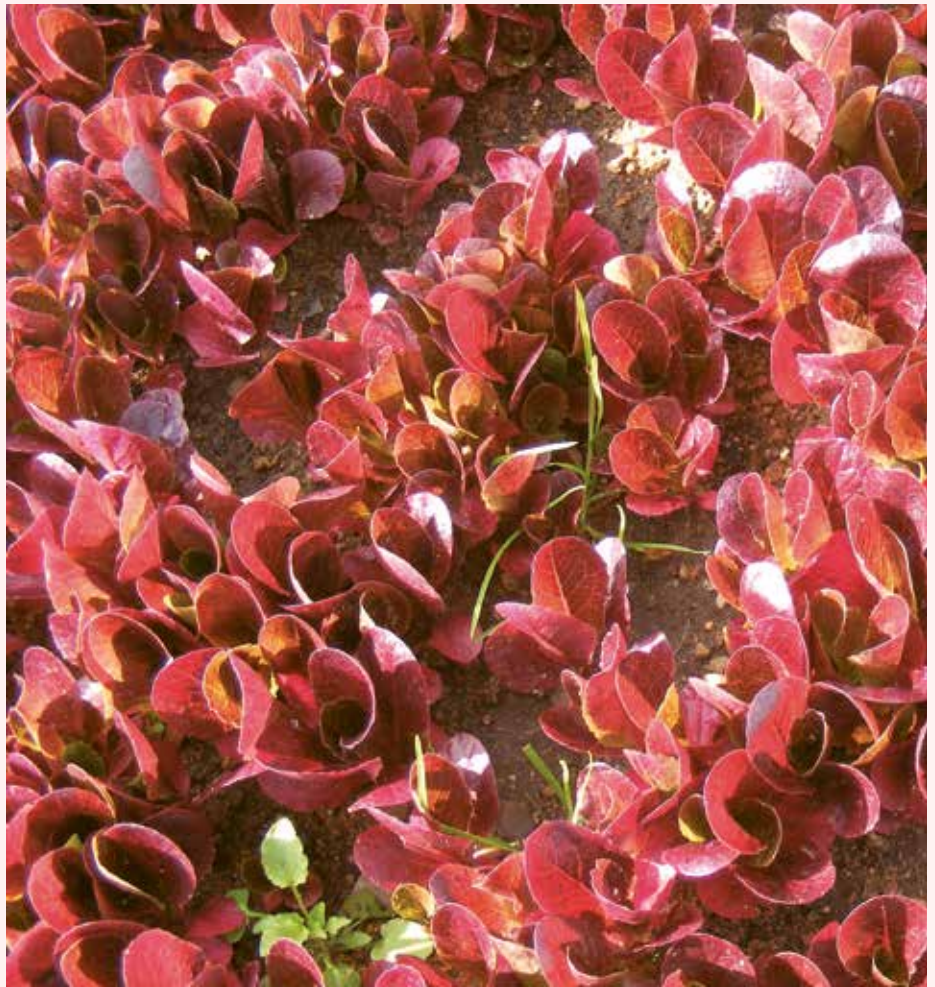
Først når man har modtaget en dispensation på baggrund af en ansøgning, kan man anvende de ikke-økologiske frø eller plantemateriale. Bestilling straks efter accept af dispensationen kan anvendes som dokumentation. Landbrugsstyrelsen har valgt at tildele tilladelsens periode efter sæsonopdeling. Denne er lidt forskellig fra art til art, men er oftest på tre måneder.

Mange af de sorter, der er udbudt i OrganicXseeds, er ukendte i kommerciel dyrkning. For at vurdere, om sorterne dur på bedriftsniveau, kan man om muligt afprøve dem i småskala. Resultaterne kan anvendes ved en senere dispensationsansøgning.

Specialistgrupper

I de seneste år har Landbrugsstyrelsen på egen hånd vurderet udbuddet af økologisk plantemateriale og frø af grønsager i OrganicXseeds. Fremover vil Landbrugsstyrelsen trække på eksterne specialister på tværs af branchen med indsigt i grønsagsproduktion i såkaldte specialistgrupper. De skal understøtte Landbrugsstyrelsens vurdering af sortsudbuddet i OrganicXseeds.

I 2022 er der oprettet grupper indenfor

jordbær og rodfrugter. Specialistgrupperne skal understøtte Landbrugsstyrelsens beslutning, om hvilke arter eller sortsgupper i OrganicXseeds, som har tilstrækkeligt udbud af egnede sorter til at flytte dem til Kategori 1.

Ækvivalenslister

Specialistgrupperne skal også bidrage til at lave hensigtsmæssige inddelinger i sortsgupper i OrganicXseeds med tilhørende lister med sammenlignelige sorter i databasen – såkaldte ækvivalenslister. Ækvivalenslisterne skal hjælpe Landbrugsstyrelsen til kvalificering af sagsbehandlingen af dispensationsansøgninger med et større kendskab til de udbudte sorter, og hvilke sorter der eventuelt kan erstatte hinanden i produktionen. Der vil stadig kunne opnås tilladelse til en alternativ sort, hvis man kan argumentere for, hvorfor en ækvivalent sort ikke kan bruges på bedriften.

Overblik over udbud

Målet med den ny økologiforordning er, at det fra 2036 ikke længere vil være muligt at opnå dispensation til ikke-økologiske frø, planter eller stiklinger. På landbrugsområdet i Danmark er denne

udvikling meget langt indenfor de store hovedafgrøder, men udbuddet af økologiske frø til kommerciel grønsagsproduktion er pt. ikke særlig stort.

For at skabe et overblik over status og udvikling på frømarkedet for økologer arbejder Innovationscenter for Økologisk Landbrug i samarbejde med HortiAdvice med et projekt, der skal give overblik over udbud og indsatser til formålet. Dette gøres gennem interviews, udredninger og erfaringsudveksling. ■

Webinar om økologiske grønsagsfrø

- Den 15. december 2022 kl. 9-11 er der et webinar om status og udvikling på grønsagsfrømarkedet for økologer med dansk og udenlandsk deltagelse. Arrangør er Innovationscenter for Økologisk Landbrug, ICØL.
- Det er gratis at deltage, og webinarret er støttet af Promilleafgiftsfonden for frugtavl og gartneribrug.
- Se programmet på www.icoel.dk, klik på 'arrangementer'.